

НАРОДЕНЪ ТЕАТЪРЪ

Човѣкъ № 15

нейния темпераментъ. Георги Стаматовъ (Томасъ Фокслей), споредъ изискванията на ролята, задържахме вниманието и ни даде една рѣдка за неговитѣ сценични образи простота и сдържаностъ.

П. Герганова

върху себе си симпатитѣ на публиката. Колкото се отнася до г-жа Петя Герганова — Стаматова (леди Евелинъ Лодънъ), бихме могли само да отбележимъ, че тая роля не отговаря на нейнитѣ възможности и презъ всичкото време скъсваше

Г. Стаматовъ

На края ние бихме изказали едно мнение: при пиеси, които сж лишени отъ действие и сценизъмъ, нѣма да бжде зле да се прибѣгва поне до по-интересни, по-експресивни декорации. Това би предало по-голяма стойностъ на сценичната картина.

Йорданъ Великовъ

Единъ отличенъ приятелъ на България

Леонъ Ламушъ навърши 75 години

Политическото положение на България презъ 1923—25 година, особено въ чужбина, бѣше извънредно тежко. Враговетѣ ни бѣха успѣли да използватъ най-широко разраститѣ се въ страната междусобичието. Бѣха пуснати въ ходъ най-фантастични измислици. Дори злодейскиятъ агентъ въ „Са. Недѣля“ бѣ използванъ, да се очерни името на България. Пропагандата противъ насъ бѣше особено силна въ Франция.

Но за честта на великия френски народъ, ние имаме срѣдъ него и незамѣними приятели. Тѣхната услуга на България презъ това време бѣше неоценима. Между тѣзи достойни френци полковникътъ Леонъ Ламушъ бѣ единъ отъ първитѣ.

Бихъ отишелъ много далечъ, ако припомна на това мѣсто твърде голѣмитѣ заслуги на Леонъ Ламушъ къмъ България. Извънредно ценни сж заслугитѣ на този човѣколюбивъ френецъ особено къмъ българскитѣ поробени беми.

Преди три години Леонъ Ламушъ приготвяваше своитѣ монографии върху българския националенъ въпросъ. Една отдѣлна книга той бѣ решилъ да посвети и на българитѣ въ Ромъния. Отъ това време притежавамъ нѣколко интересни писма отъ него (Л. Ламушъ владѣе отлично български езикъ), които красноречиво свидетелствуватъ за голѣмата любовъ на Л. Ламушъ къмъ България. Тѣ ще видятъ бѣль свѣтъ, когато имъ дойде времето. Не мога, обаче, да не припомня следния случай.

Презъ октомврий 1933 година Л. Ламушъ бѣше въ София. По този

случай и като слабъ изразъ на вниманието ни къмъ него, следъ като бѣ издалъ своята интересна книга върху българитѣ въ Ромъния, група добруджански дейци му дадоха банкетъ въ салона на Софийски клубъ.

Следъ обичайнитѣ речи и благопожелания, официалниятъ протоколъ се завърши съ изпѣването на „Шуми Марица“ и „О, Добруджански край“. И Леонъ Ламушъ пѣ заедно съ насъ. Започна следъ това непринудено веселие. Азъ приближихъ до стария познатъ и следъ обичайнитѣ поздравления го помолихъ да ми даде автографъ за в. „Добруджа.“ Тогава Леонъ Ламушъ ми написа на едно кжсче хартия следнитѣ редове:

„Отъ много време и до фаталната 1913 година съмъ билъ искренъ приятелъ на ромънския народъ. И сега още съжсаявамъ да видя противници българитѣ и ромънциитѣ, които толкова много връзки сж съединявали въ миналото. Но за едно вѣрно сближение на тѣзи два народа трѣбва отначало да се поправи Букурещкиятъ договоръ или, най-малко, да се дадатъ на българитѣ въ ромънската областъ не въ една твърде скромна мѣра, като сега, но напълно и лоялно всички права, които имъ признаватъ договоритѣ за покровителство на малцинствата. Отъ нѣколко време много се говори и пише за сближение между балканскитѣ народи. Това е много добро и може да бжде много полезно за мира на Изтокъ и въ цѣла Европи. Но нѣма истиненъ миръ безъ правда.“

Автографътъ е написанъ на български езикъ. Привеждамъ го, запазвайки синтаксиса на автора. Въ него

Отъ години насамъ не бѣхъ срѣщалъ нѣщо подобно. И азъ самичъкъ съ тоя ангелъ! Такова щастие не бѣхъ ималъ още.

Въ такива случаи азъ бѣхъ свикналъ да действувамъ систематически. Азъ скицирамъ моя планъ съответно съ мѣстото и времето. Мѣстото бѣ опредѣлено отъ любвеобилната природа. Но за колко време? Първото, което сторихъ, бѣ да консултирамъ моя бележникъ за часовѣтъ. Цѣлъ часъ и десетъ минути пжтъ до следната станция. Гръмъ и мълния, и отъ времето можехъ да бжде доволенъ.

Сега азъ започнахъ да наблюдавамъ моята насрещница. Несъмнено ѝ направихъ впечатление. Старанието ѝ да покаже безразличие бѣ твърде явно, за да може да ме излъже. Безпричиннитѣ, кжси движения, странствуването на погледа, който напрасно търсѣше опора, издаваха нейното вътрешно безпокойство. Отвремѣ навреме тия погледи се спираха върху мене бѣгло и боязливо като престъпникъ, който се страхува да не бжде уловенъ, фиксирайки после стената или тавана съ едно безпричинно внимание. Бѣ ясно като бѣлъ день, че мислитѣ ѝ бѣха заети съ нѣщо опредѣлено и това опредѣлено нѣщо — съ сигурността на природенъ законъ — бѣхъ азъ.

Кандилото

По случаятѣ тържеството за Иванъ Вазовъ

Ако нѣкога у насъ се създаде пантеонъ на националнитѣ ни светици, дѣдо Вазовъ би заемалъ едно отъ първитѣ патриаршески мѣста. Силата, съ която той е залегналъ на всѣко сърдце, не е нито силата на Ботйовитѣ пѣсни, нито дълбочината на Яворовитѣ прозрения, а нѣщо по-друго. Неговитѣ пѣсни не носятъ силата на Ботйовия бунтъ, нито личното отчаяние на Яворова.

Дѣдо Вазовъ пѣ и страда съ всичкитѣ радости и скърби на българския народъ въ устрема му за по-добра сѣдба. Той пѣ за всѣки кжтъ на българската земя, за всѣка радостъ и на най-малкия. Неговото име ще си остане запечатано въ съзнанието на всички съ духа на една епоха, по стжпкитѣ на която той прѣвъ мина, за да създаде на цѣлъ народъ радости и възторзи.

И само който помни шумнитѣ Вазовски юбилеи, откритата всенагодна обичъ по села и градове въ

това, ще разбере, че нѣщо се откъсна тогава отъ народната снага. Затова болше. Че се откъсва синь отъ майка.

Измина време. Извърволиха се дни пълни съ свои си радости. Родиха се и нови поети. Но всѣки запѣ на своята лира за своя радостъ, за свои изпепелили се надежди и малцина — за хубостта на земята, на чийто езикъ пѣятъ. И, като че ли, толкова по-добре: за да се чувствува повече време и по-силно нуждата отъ дѣдо Вазовъ.

И какво ни оставя днесъ следъ неговата смъртъ? Това мнозина ще има да преценяватъ, но, на всѣки случай, имаме едно: неговата липса, празното мѣсто на единъ изкъртенъ отъ нашия черноземъ джбъ, чийто корени бѣха пуснали жилки въ всѣко българско сърдце.

Но ценимъ ли го ние? Обичаме ли го? Или ако не го убихме приживѣ, ще трѣбва да не го жалимъ, защото приживѣ той видѣ слава, каквато малцина сж имали. Колцина отъ насъ иматъ стотѣ негови томчета въ своята библиотека? Да не изброяваме повече, защото всѣки ще се почувствува неудобно предъ себе си.

А би трѣбвало човѣкъ да се присѣдини къмъ нѣкоя група провинциални ученици, дошли тукъ отъ километри въ края на учебната година, които като влѣзатъ въ дома-музей на дѣдо Вазовъ, събуватъ си царвукитѣ, хващатъ се ржка за ржка и въ хубавитѣ имъ полски очи едва не бликватъ сълзи. А има какво да се види въ дома-музей на Вазовъ. Простото домашно легло, работната стая, вѣрното куче Буби.

Но предъ едно нѣщо човѣкъ спира и нѣмѣе — предъ сърдцето на поета. Ние не щемъ да знаемъ съ колко грама повече тегне неговото сърдце, — но въ едно сме сигурни, че то тежи съ нѣколко вѣка повече отъ всѣко друго сърдце.

Въ мълчанието на тия стая, въ късна нощъ сж разнахли видения и образи, и се създадоха редица пѣсни и разкази, редица романи и драми. Трѣбва човѣкъ да има сърдцето на едно селско първолаче, да е просто дете, за да може да изживѣе тукъ чисти молитвени моменти. Да се отиде до музея струва трудъ, но ако ви падне да отидете къмъ Ал. Невски, погледнете къмъ малката градинка до Са. София. Денонощно тамъ мъждука едно кандилце подъ голѣмия витошки камъкъ. Тамъ мъждука денонощно едно сърдце. Ако поета остави сърдцето си въ дома-храмъ, надъ гроба му междука кандилото символъ на сърдцето на народа, въ дълбочинитѣ на което има запазена за поета само любовъ. Левъ Шоповъ

юбилейнитѣ дни, ще разбере силата и очарованието на неговия талантъ всрѣдъ народнитѣ маси.

А неговото погребение... Отъ небето тежакъ надвиснали черни облаци и рѣмѣше, рѣмѣше.

Хиляденъ смълчанъ народъ. Черни жертвеници издигнати по улицитѣ, отъ които се виеше темянень димъ къмъ джждовното небе и стотицитѣ вѣнци предъ погребалната процесия. Само който добре помни

ясно пулсира сърдцето на Леонъ Ламушъ, любящъ България като свое второ отечество.

Като се присѣдинявамъ къмъ празненството по случай свѣтлата 75-годишнина на голѣмия французинъ, азъ се осмѣлявамъ да здрависамъ колонель Л. Ламушъ съ „за многая лѣта!“

Печо Господиновъ

хубаво краче. Крачето потрепера и се отдрѣпна. То се отдрѣпна, но потрепна!

Тунелътъ се свърши. Докато, съмъ живъ нѣма да забравя изражението на двѣтъ тъмносини звезди, които сега азъ видѣхъ хипнотически впити въ менъ. Само при дивечъ, стоящъ близо до ловеца, който не знае вече надежда, азъ бѣхъ забелязвалъ подобно изражение. Въ тѣхъ се отразяваше пълна безпомощностъ, но същевременно както ми се струваше, трепетно напрежение съ затаенъ дѣхъ. Боже мой, та и азъ самиятъ треперѣхъ. Резултатътъ надминаваше най-смѣлитѣ ми очаквания. Сега само не отстъпвай, си помислихъ азъ, и победата е твоя.

И азъ захванахъ; — Многоуважаема госпожице, понеже една щастлива случайностъ ни срещна, то навѣрно би било голѣма непредпазливостъ ако продължаваме да седимъ още така нѣми единъ срещу другъ. И ако и азъ не трѣбва да се ласкава отъ това, че вие само наполовина сте толкова благодарна на случая като мене, то азъ бихъ си позволилъ...“

Тя не ме остави да свърша: „Магданозъ“, промѣлви съ единъ страшно беззвученъ гласъ.

Помислихъ, че не разбрахъ,

Магданозъ

Разказъ отъ Лудвигъ Фулда

— Другари, — каза заседателътъ на насѣдалитѣ около масата свои другари, които завистливо се възхищаваха на неговия безспоренъ гений. — Другари, повѣрвайте ми, че по отношение на женитѣ ние никога не знаемъ какъ да се държимъ. Нито единъ случай не прилича на другия; всѣка добитаятъ насъ нова опитностъ познава, че по-раншната ни опитностъ не може да ни послужи; затова не ме питайте какъ действувамъ; недѣйте ми иска рецепта, защото такава не съществува. Има само индивидуална метода. И наистина, въ нея азъ мисля, че имамъ известна опитностъ, но, както ви казахъ, никога нѣма положителностъ. За всичко друго можемъ да сме подготвени, но не и за това, което тепърва има да се случи. Иначе щѣхъ ли да преживѣя тая невѣроятна история, която... Добре, ще ви я разкажа.

Като знаете, презъ пролѣтътъ преди две години азъ пжтувахъ за годишния празникъ на моята студентска корпорация. Нѣколко дена академически въздухъ въ старото мило градче, и като прибавимъ

съответнитѣ питиета — това дава на човѣка едно особено настроение. Веднага следъ сутришната наздравца трѣбваше да отпжтувамъ. Още една чаша и още една; нажксо — азъ закѣснѣхъ, докато бързиятъ влакъ бѣ извънредно точенъ. „Готово!“, викаше единъ гръмливъ гласъ, когато пристигнахъ на перона. Съ единъ тигърски скокъ настигнахъ купето, отворихъ го, скокчихъ вжтре, носачътъ бързо ми подаде куфара, и влакътъ потегли.

Отдъхвайки си и пооглеждайки се на около си въ купето, кждето се вмъкнахъ така по неволя, какво забелѣзвамъ срещу менъ? Една очарователна блондинка! Млада дама, доколкото можахъ да схвана — между двадесетъ и двадесетъ и две години, въ коректенъ пжтнички костюмъ и, както изглеждаше, сжщо така правленъ ръстъ, съ очарователно закържлено лице, съ червени бузи а ла Гретхенъ. Голѣмитѣ тъмни сини очи изгледаха полуочудено, полулюбопитно ненадейно влѣзлия, за да се отправятъ веднага следъ това, когато погледитѣ ни се срещнаха, съ едно чаровно смущение, къмъ пода.